

- ➔ **ДИСКУСІЯ**
(ОБЩИННІ фонди
(фонди місцевої громади):
нагальна потреба чи
закордонна екзотика?)

- ➔ **СОЦІАЛЬНЕ партнерство**
(КОРИСНИЙ досвід)

- ➔ **БІБЛІОТЕЧКА для НДО**
(МЕТОДИКА надання
консультативних послуг
регіональним НДО)

- ➔ **ГРОМАДЯНСЬКЕ суспільство**
(ПРАВОВАХИСТ по той бік
Атлантики)

- ➔ **ЗНАЙОМСТВО зблизька**
(WINROCK International)

- ➔ **СЛОВНИК активіста НДО**

- ➔ **КОНКУРСИ**

ПРОЕКТ ГАРМОНІЯ: міст між Україною та США

Два з половиною тижні спілкувались представники кіровоградських недержавних організацій із працівниками американських НДО. Майже кожному із чотирнадцяти наших активістів випав шанс побувати у організації, близькій за сферою діяльності до його рідної.

(ПРОДОВЖЕННЯ НА 7-й СТОРІНЦІ)

Видання цього бюлетеня здійснено за підтримки Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих Агентством США з Міжнародного Розвитку (USAID).

Думки, висловлені у виданні, належать авторам і можуть не співпадати з офіційною позицією Фонду Євразія, USAID та редакції бюлетеня.

ОБЩИННІ фонди (фонди місцевої громади) нагальна потреба чи закордонна екзотика?

Однією з найбільших проблем неприбуткового сектору в Україні є відсутність коштів на реалізацію соціальних проектів. Відтак питання "де взяти гроші?" для НДО в другорядних не ходить. Як отой страшний сон воно переслідує лідерів громадських організацій вдень і вночі. У пошуках іноземних грантодавців, згодних фінансувати їхні програми, НДО ладні гори перевертати. Та навіть ті організації, яким пощастило отримати грант, надто впевненими себе теж не почувують. Як і все добре, гранти мають властивість закінчуватися, потім все потрібно починати знову. Як правило, фінансове становище НДО до початку дії гранту і після його припинення виходить приблизно однаковим. Економічна залежність НДО від закордонних благодійних фондів ставить їх в позицію вічних прохачів. Досвід Латинської Америки та деяких країн Східної Європи показує, що підтримувані лише донорами організації є штучними і приречені на руйнування одразу після відмови фондів фінансувати ту чи іншу країну. Чисельність приватних чи корпоративних благодійних фондів, які б фінансували ініціативи інших, в Україні є обмеженою. Утворюється глухий кут, але й з нього, як відомо, вихід знайти можна. Теоретики твердять, що проблему має вирішити спеціально для цього створена соціальна інституція. На їх думку, саме вона має закликати народ до благодійності, а отримані від пожертв кошти спрямовувати на соціально необхідні проекти. В ідеалі така інституція має не лише підтримувати через гранти вітчизняні НДО, а й об'єднувати навколо себе місцеву громаду. Проведені дослідження щодо благочинних традицій та милосердя українського народу дають змогу припустити, що така модель діятиме в Україні успішно. Тим паче, що дуже схожий на змальований механізм, справно працює в багатьох країнах світу. Така схема взаємодії громадян з представниками бізнесу та влади там отримала назву общинних чи комунальних фондів.

Перший з них було створено в Клівленді, штат Огайо, ще до початку першої світової війни. Засновник фонду, юрист за фахом,

Фредерік Гарріс Гофф застосував ідею використання гнучкого та надійного капіталовкладення благодійного характеру для вирішення соціальних проблем місцевого рівня. Свій соціальний винахід юрист назвав community foundation. Запропонований ним фонд мав працювати як незалежний місцевий ресурс. На думку Гоффа, він мав складатися з пожертв громадян та різних донорів, які працюють в даному регіоні і надають гранти на благодійні програми місцевого значення ідея себе виправдала. Зараз в Америці діє близько пів тисячі общинних фондів. Про дієздатність запропонованої схеми в США вже не дискутують. На балансі цієї структури там загалом нараховується більше 21 мільярда доларів. Лише на 7 років пізніше американців переваги общинного фонду оцінили і канадці. Мережа таких фондів діє в Канаді і понині. Ефективно адаптувати систему до своїх умов намагаються і в інших країнах світу. Далеко не завжди успіх досягається одразу. Так, в самій Америці перші пів сторіччя ріст комунальних фондів був досить повільним. У Великобританії, яка механізм общинних фондів почала запроваджувати чверть століття тому, він лише зараз починає набирати обертів. Приблизно така ж ситуація зараз складається і в інших державах Центральної Європи, які вирішили запровадити аналогічну модель благодійництва і в себе.

Фахівці вважають, що сама по собі ідея общинних фондів надзвичайно вдала і сьогодні є однією з найбільш ефективних. Окрім того, важливим є і психологічний момент: внески у розвиток місцевої громади роблять її членів відповідальнішими та, якщо так можна сказати, суспільно зрілими. І все було б добре, якби не декілька "але", які потрібно обов'язково враховувати.

1. Для нормальної роботи общинних фондів потрібно мати закони, які **сприяють** благодійній діяльності.
2. Щоб розпочати діяльність фонду, потрібно мати **ендаумент**, тобто **постійний капітал**, який створюється для виконання статутних цілей і залишається незмінним. Згідно з правилами, для благодійних цілей може

- використовуватись лише прибуток від його комерційного інвестування.
3. Реалізація ідеї, як ніщо інше, залежить від людей, які втілюють її життя в громади. Існує і ряд інших нюансів, які можуть стати перешкодою на шляху до бажаного результату. Зважаючи на нашу національну любов до нюансів питання "Бути чи не бути об'єднаним (комунальним фондам) в Україні?" поки що залишається відкритим.

В якості ілюстрації наводимо аргументи двох авторитетних громадських діячів. Вони були висловлені під час відкритої дискусії стосовно можливості та доцільності утворення в Україні фондів місцевих (територіальних) громад на сайті "Віртуальний ресурсний центр" www.ngo.org.ua

"За" і "Проти" об'єднаних фондів. Українська версія.

Руслан Краплич, Волинський ресурсний центр, М.Рівне:

Чи скоро в Україні з'являться Фонди місцевих громад?

Вже чотири роки підряд в Одесі проходить Міжнародна науково-практична конференція з нових соціальних технологій. Цього разу вона була організована Асоціацією підтримки громадських ініціатив "Ковчег", Благодійним фондом "Дорога до дому"(Одеса), Фондом "Доброта" (Донецьк) та Фондацією імені князів-благодійників Острозьких (Рівне). Головним питанням нинішнього науково-практичного форуму було соціальне інвестування.

Слід розуміти, що коли йдеться про соціальне інвестування, то маємо на увазі не лише кошти чи майно, яке має бути передано соціально спрямованим установам (найчастіше у країнах з розвиненою демократією й економікою - це громадські та благодійні організації, що належать до третього сектора), а про той соціальний капітал, який називається - довірою. Отже, не гроші, а довіра оточуючих є найбільшим соціальним капіталом для благодійності. Яскравим уособленням такої дефініції є відома приказка: "Не май 100 рублів, а май 100 друзів". Вона може стати гаслом будь-якої благодійної установи, що прагне допомогти вирішити суспільні проблеми шляхом залучення

ресурсів та реінвестування їх у діяльність, спрямовану на подолання цих проблем.

Так чи інакше, коли йдеться про інституції соціального інвестування, ми не можемо оминати Фонди місцевих (територіальних) громад (Community foundation). Батьківщиною цих благодійних установ є Сполучені Штати Америки. Однак, до кінця 20-го століття мережі Фондів місцевих (територіальних) громад поширилися в Західній, Центральній та Східній Європі. В Україні ж, протягом двох останніх років точаться дискусії стосовно можливості заснування подібних благодійних установ.

З одного боку виникнення національних благодійних інституцій, що підтримують громадські ініціативи, які прийдуть на заміну міжнародним й іноземним донорським організаціям є неминучим процесом. З іншого боку - маємо добре розуміти, що історично у США та європейських країнах, де розвинулися фонди місцевих (територіальних) громад, мусли скластися відповідні суспільні й економічні передумови для цього. Місцеві громади (громадяни) досягли рівня високої суспільної свідомості, активності та відповідальності та їх економічне забезпечення стало достатньо високим, щоб здійснювати пожертви у благодійні фонди. Досвід діяльності Фондів місцевих територіальних громад у сусідній Росії та Польщі показує, що значна їх частина змушена постійно балансувати на межі саморозвитку та локального, соціального інвестування. Це означає що суми коштів, які залучають ці місцеві Фонди є дуже незначними і примушують їх персонал постійно здобувати додаткові ресурси із зовнішніх джерел, щоб таким чином забезпечити необхідний рівень адміністративних витрат (оплата праці персоналу, утримання приміщень, зв'язок, канцелярське забезпечення тощо). Якщо припустити, що такий розвиток Фондів місцевих (територіальних) громад був би нормальним і для України, у якій ще поки що недостатньо розвинута муніципальна демократія, високий рівень безробіття, нестабільна економічна ситуація й до того ж, значно втрачені традиції благодійності, то однаково існує ряд застережень, на які об'єктивно необхідно звернути увагу.

Найпершим застереженням є те, що переважна більшість ініціаторів утворення Фондів місцевих (територіальних) громад в

Україні мало знають про справжню практику діяльності таких установ у США, Канаді, Західній Європі. Навіть ознайомившись із публікаціями, присвяченими діяльності Фондів місцевих громад з сусідніх Росії та Польщі, представники громадських та благодійних організацій з України не завжди вірно оцінюють їх функції, місію та принципи роботи. Як наслідок, окремі експериментатори готові навіть створити свій український варіант місцевого фонду.

У цьому сенсі народна мудрість застерігає: "Хто спішить, той людей смішить" і "Для чого вибивати відчинені двері". Одним зі способів уникнути помилок та не виважених дій є збільшення кількості публікацій, конференцій та семінарів, які б за допомогою досвідчених фахівців із Фондів місцевих громад (Community foundations) інших країн допомогли зацікавленим ініціативним групам та організаціям розібратися в тому, що це таке і як саме діє дана установа соціального інвестування.

Однією з найголовніших проблем третього сектору (громадських і благодійних організацій) України є недостатній професіоналізм у повсякденній роботі в першу чергу у галузі мобілізації місцевих ресурсів. Так переважна більшість громадських і благодійних організацій, знаючи проблему недостатності фінансування, із 10 - 15 доступних їм джерел залучення фінансування реально використовують 2 - 4 джерела. Це означає, що більшість з них або не вміють, або не хочуть здійснювати роботу, спрямовану на систематичний фандрейзинг. Важко допомогти організаціям, які не хочуть, а от тим, хто не вміє, можна рекомендувати розвивати інструментарій залучення місцевих ресурсів і при цьому, підвищуючи власний рівень мотивації роботи з місцевою громадою, розглядати її як головного інвестора.

Так, наприклад, громадська організація "Лада" з с. Солнцево Донецької області змогла упродовж одного року більш ніж у 100 разів збільшити джерела надходжень до свого бюджету, реагуючи на потреби сільської громади та проводячи заходи, потрібні місцевій громаді. Нині за допомогою школи розвитку локальних ресурсів для НДО, що здійснює Фондація імені князів-благодійників Острозьких, стає можливим вдосконалити та розвинути професійні інструменти громадського сектору в галузі мобілізації місцевих ресурсів для вирішення найгостріших суспільних проблем громад.

Незважаючи на стійкі негативні стереотипи, місцевий бізнес та місцева влада готові здійснювати інвестиції у благодійні фонди (це підтверджують дослідження, здійснені Західноукраїнським ресурсним центром, Центром інновацій та розвитку, Фондацією Острозьких та ін.). Однак, як говорить українська приказка: "Під лежачий камінь вода не тече". Це означає, що переважна більшість благодійних інституцій недостатньо прикладають зусиль, аби збільшити надходження від місцевих бізнесу та влади. Існують лиш поодинокі випадки, як наприклад Дитяче Козацьке Товариство Володимиреччини "Пагін" з смт. Володимирець Рівненської області, де волонтери з гордістю можуть заявити, що за 9 місяців початого року кожна установа, організація чи приватний підприємець, які діють у Володимирці хоча б один раз допомогли їх організації.

Це означає, що дуже важливо враховувати мотивації бізнесу, влади і громадян у планах і діяльності благодійних організацій, а також збільшити кількість звернень до місцевої громади (у яку входять також і бізнесові, муніципальні та державні установи).

Коли мова йде про благодійні фонди, то не можемо оминати такої значимої проблеми, як недоторканий капітал фонду, або ендаумент. Не зважаючи на те, що це нове для українського громадського сектору поняття вже з'явилося у Цивільному кодексі, інших законодавчих актів, які б регулювали питання створення, поповнення та збільшення благодійного (соціального) капіталу - ендаументу - поки що немає. Як немає й практики у переважній більшості українських благодійних установ.

Відомо, що у США, Канаді, та Західній Європі ендаументи складаються зі спадків та великих пожертв громадян. Кошти недоторканого капіталу мають бути проінвестовані у прибуткову діяльність (придбання акцій або інших цінних паперів, зберігання на депозитних рахунках тощо). Благодійні установи не сплачують податків, а тому змушені отримані доходи (% від інвестиційної діяльності) реінвестувати у вигляді безповоротних фінансових допомог (грантів) громадським організаціям або громадянам, які потребують допомоги.

Таким чином, перед тим, як почати розмову про утворення Фондів місцевих громад, поки що необхідно вивчити законодавство

України та виробити необхідні інструкції щодо створення підтримки і розвитку ендаументу, спільними зусиллями із законодавчою та виконавчою владою (до якої належать й фіскальні установи). Лиш в цьому випадку ми отримаємо більше можливостей для посилення співпраці з бізнес-інвесторами як місцевими, так і зовнішніми.

Найголовнішим негативним фактором є те, що громадському сектору (в т. ч. благодійним організаціям) в Україні не довіряє суспільство. Як наслідок недовіри - наші потенційні партнери (громадяни, бізнес, влада) бояться інвестувати.

Щоб позбутися страху, суспільство повинно добре знати та розуміти, чим займається конкретний благодійний фонд, що доброго він вчинив для цього суспільства, які засади роботи фонду, як ведеться облік і звітність, звідки залучаються кошти і в що ре інвестуються, хто є персоналом фонду і т. д. Це означає, що нам необхідно посилити публічну звітність перед громадою, оприлюднюючи не лише річні звіти, але й звіти по кожній проведеній добрій справі.

Якщо суспільство, громада хоче знати про те, куди можна вкласти кошти, щоб вони комусь допомогли, то мусимо сприймати це як факт, який свідчить про бажання вплинути на визначення політики інвестування. Такий вплив можливий лише в тому випадку, коли авторитетні представники громади, які користуються довірою у своєї цільової аудиторії (групи) зможуть брати участь в органах управління благодійної організації: Раді директорів, Спостережній раді, Ревізійній комісії тощо. Заангажування представників місцевої громади у роботу благодійної установи має відбуватися ще й на рівні залучення ресурсів. Цю роботу може робити не лише персонал і Рада директорів, але й велика кількість добровольців (волонтерів), які безоплатно згодні допомогати в пошукові коштів від бізнесу, влади і громадян.

Повертаючись до питання прозорості і відкритості, маємо розуміти, що будь-які наші значні закупки для благодійного фонду, а в першу чергу розподіл благодійної фінансової допомоги (грантів), повинні відбуватися на основі відкритих конкурсів (тендерів), рішення в яких приймаються незалежною комісією експертів.

Вище викладені підходи до діяльності благодійних організацій мають призвести до вироблення дуже зрозумілих суспільству

етичних стандартів благодійності (філантропії), дія яких зможе підвищити рівень довіри до благодійного фонду, що дотримується цих етичних норм.

Перелік висловлених застережень є досить об'ємним. Зусиллями ряду благодійних організацій, а також Ліги ресурсних центрів України, окремі проблеми громадського сектору викладені вище, починають вирішуватися. Однак, дискусія під час одеської IV Міжнародної конференції з соціальних технологій засвідчила факти готовності окремих громадських організацій розпочати процес утворення Фондів місцевих (територіальних) громад в Україні за аналогом іноземних (Comuniti foundation), незважаючи на об'єктивно існуючі застереження. Отже, у найближчому майбутньому матимемо можливість провести аналіз того, яким чином відбувається революційний підхід до утворення нового зразка благодійної установи, що покликана здійснювати соціальне інвестування у місцеві громадські ініціативи.

Віталій Янюк, Координатор програм Фонду Євразія:

Хочу привітати ідею публічного обговорення перспектив створення **Community Foundations** в Україні. На відміну від тем підтримки бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів і ресурсних центрів НДО, які втрачають свою актуальність, розвиток подібних організацій має серйозні перспективи у якості одного з пріоритетів міжнародних донорських структур.

Будучи моделлю місцевої філантропії *de facto*, стабільний, грамотно організований і демонструючи конкретні результати роботи общинний фонд, має все необхідне, щоб бути предметом *affaire d'amour* крупного донора, зацікавленого у зміцненні локальних демократичних механізмів на противагу надто роздутій, корумпованій та неефективній машині поліцейської держави.

Проблема заключається в тому, що декларуючи прихильність до ідей місцевої філантропії на ділі можна надавати фінансову підтримку для вирішення різних завдань, наприклад створення ендаументів, недоторканих капіталів для фондів місцевої громади або, так би мовити, навпаки - на навчання методом проведення чергових тренінгів для тих, "хто хоче, але не знає як".

Вважаю, що фактичний матеріал, який передбачається зібрати в ході обговорення і опитування, буде надзвичайно корисним, особливо на фоні повної відсутності в Україні будь-яких фундаментальних досліджень по даній темі (я маю на увазі відсутність досліджень місцевої ситуації).

Я не знаю українських організацій, які б можна було б назвати фондами місцевої громади. І все ж наша організація уважно стежить за діяльністю НДО, які наближаються до цього визначення і вже надає їм фінансову підтримку. Як приклад, можу навести донецький міський благодійний фонд "Доброта". Ми з великим зацікавлення очікуємо також реєстрації та початку діяльності фонду місцевої громади в м. Одеса, що створюється за ініціативою наших грантоотримувачів - Асоціації підтримки громадських ініціатив "Ковчег" та благодійного фонду "Дорога додому". Не впевнений, що діяльність об'єднаного фонду повинна бути включена в якісь плани соціально-економічного розвитку регіону. Фонд повинен діяти абсолютно незалежно, спираючись на підтримку громади через прозорість, конкурсний механізм та авторитет Наглядової ради. Протягом тривалого часу в різних регіонах я спостерігаю спроби створити черговий дивний пост - радянський гібрид - суміш соціального замовлення та об'єднаного фонду. Не заперечуючи корисності обох окремо взятих винаходів суспільства, вважаю важливим зберігати чистоту жанру. Соціальне замовлення з усіма властивими йому елементами планування і т.д. - це соціальне замовлення. А об'єднаний фонд - це об'єднаний фонд.

Післямова

Чи приживеться модель благодійництва з іноземним корінням на нашому українському ґрунті поки що невідомо. Дискусійні баталії з цього приводу вітчизняні теоретики НДО проводитимуть, мабуть, ще довго. Отож, рішуче налаштовані одесити вирішили будувати власну модель об'єднаного фонду, не чекаючи теоретичної бази. Перший в Україні community foundation утворено в Одесі 23 січня цього року.

*Єліна Мороко, редактор
"НДО-Інформ".*

КОРИСНИЙ досвід

Сьогодні багато говорять і пишуть про міжсекторне партнерство, і воно дійсно необхідне, бо тільки об'єднуючи зусилля державних організацій, недержавних організацій (НДО) бізнесу, можна вирішувати багато важливих проблем суспільства. Про це свідчить досвід інших країн. Є вже багато прикладів і в Україні.

Мені хотілося б розповісти про наш досвід створення партнерських стосунків. Ми використовуємо модель тісної взаємодії державного учбового закладу - Дніпропетровського училища культури (ДУК) та НДО - Благодійної організації "Джерело" і Центру підтримки громадських і культурних ініціатив (ЦПГКІ). Обидві НДО були створені за ініціативою викладачів училища культури, які не хотіли обмежуватися навчальною роботою, прагнули до більш повної самореалізації.

Вирішуючи завдання розвитку філантропії і підтримки національної культури (Благодійна організація "Джерело"), сприяння розвитку третього сектору в Дніпропетровському регіоні (ЦПГКІ), ці організації підтримують своїми програмами училище культури, сприяють його позитивному іміджу. До участі у своїх проектах вони залучають викладачів і студентів училища. Училище культури в свою чергу зацікавлене в розвитку цих організацій, адміністрація надає їм приміщення, телефон. В училищі культури створений і успішно діє Український національний культурний центр як підрозділ училища. З ним тісно співпрацюють, проводячи свої програми, БО "Джерело" і ЦПГКІ.

Крім того, існують міцні партнерські зв'язки вищезазначених НДО з Управлінням культури облдержадміністрації, Обласним центром соціальних служб для молоді, міським палацом дітей та юнацтва. І певна річ, успішна діяльність була б неможливою без підтримки місцевих бізнес-структур. В першу чергу це стосується благодійних програм для дітей-інвалідів, сиріт, сільських дітей.

Таких програм було багато. Серед них - IV

СОЦІАЛЬНЕ партнерство

обласний фестиваль творчості дітей та молоді, що мають вади здоров'я "Повір у себе і в тебе повірять інші", щорічні фестивалі української музики "Осіній зорепад" (в першу чергу дуже важливий для сільських дітей, які не можуть брати участь в комерційних фестивалях, переможці поза конкурсом поступають до училища культури).

Сценаристи та режисери всіх заходів - висококваліфіковані викладачі училища культури. Для студентів участь в цих програмах в якості волонтерів - гарна школа. Вони засвоюють на практиці сучасні форми роботи. Більш того, наступний фестиваль "осіній зорепад" планується повністю як студентська практична робота. Створена комісія експертів, яка починає конкурсний відбір студентів на посади директора, адміністратора, відповідального секретаря журі, PR - менеджерів, режисерів, сценаристів, фандрейзерів і т. п. У студентів є зацікавленість та багато інноваційних пропозицій щодо проведення фестивалю. Ми сподіваємось, що подібна участь у підготовчій роботі допоможе студентам стати сучасними фахівцями і гарними громадянами своєї країни. А сам фестиваль стане більш цікавим для учасників. На практиці студенти зможуть навчитись стратегічному плануванню, PR, партнерству, локальному фандрейзингу. Персонал БО "Джерело" та ЦПГКІ буде з задоволенням ділитися зі студентами своїм досвідом, проведе для них семінари.

Спільним проектом ЦППО, БО "Джерело" та Українського центру училища культури є вісник "Культура і громадськість". Він користується популярністю у викладачів та студентів і надає їм можливість розповідати у Віснику про свою творчість.

Завдяки партнерству з НДО викладачі та студенти ДУК, в тому числі заочники, які працюють у сільській місцевості, мають доступ до сучасних інформаційних ресурсів.

Зараз ЦПГКІ за підтримки Фонду Євразія реалізує проект "Розвиток системи інформаційно-методичного забезпечення неприбуткового сектору Дніпропетровського регіону". В рамках проекту працює Інформаційно-методичний центр, який пропонує консультації з питань створення і діяльності громадських та благодійних організацій, менеджменту неприбуткових організацій, написання проектів, законодавчої бази, бухгалтерського обліку, інформацію про конкурси і програми міжнародних фондів та донорських організацій.

Студенти знайомляться з Національною програмою "Розвиток між секторної взаємодії громадських організацій і державних закладів культури", яка була розроблена Міжрегіональним центром підтримки творчих ініціатив, апробована в Кіровоградській області і підтримана Міністерством

культури і мистецтв України. Зараз програма втілюється в Дніпропетровському регіоні. Студенти також мають можливість користуватися сучасними методичними посібниками з менеджменту неприбуткових організацій, виданими в рамках проекту.

Все це позитивно впливає на професійну підготовку і світогляд студентів, вони починають розуміти необхідність і важливість роботи громадських організацій. Отже, є надія, що в третій сектор будуть приходити підготовлені люди, які так потрібні сьогодні.

Тетяна Барашкова,
Президент ЦПГКІ
М.Дніпропетровськ

Контактна інформація:

ЦПГКІ
Пр. К. Маркса, 47, офіс 9
М.Дніпропетровськ,
49044, Україна
Тел./факс (0562) 367522
E-mail: cccis@a-teleport.com

БІБЛІОТЕЧКА для

НДО

Методика надання консультативних послуг регіональним НДО (Азарова Т.В., Абрамов Л.К., - ЦПТІ, ІСКМ, Кіровоград, - 2000, 200с.)

У виданні детально розкрито методику надання консультативних послуг регіональним НДО. По кожному з дев'яти основних аспектів діяльності НДО наведено основний теоретичний матеріал, який необхідно знати методисту-консультанту інформаційно-консультативного пункту для надання якісної, системної інформаційної підтримки регіональним НДО. Посібник містить велику кількість завдань та вправ, які дозволять методистам-консультантам вдосконалити свої навички. їх також можна використовувати і для консультування.

Безкоштовно отримати видання можна надіславши офіційний лист-запит на адресу Інституту соціокультурного менеджменту: ІСКМ, а/с 4/30, Кіровоград, 25006, Україна

ПРАВОЗАХИСТ по той бік Атлантики

Надзвичайно цікавою і корисною особисто для мене була структура, менеджмент та Фандрейзинг організації округу Томпкінс, штату Нью-Йорк. Причина і в тому, що містечко, у якому ми побували, досить невелике, а організації там працюють дуже добре. Інша ж причина - даний регіон є близьким за економічною структурою до Кіровоградщини: багато сільськогосподарських підприємств, відсутні великі заводи і фабрики.

Що ж до громадських організацій - фактично серед більш ніж двох десятків НДО майже кожна так чи інакше можна віднести до правозахисної, оскільки і центр реабілітації інвалідів, і колонія для неповнолітніх, і центр "Жіночі можливості" тісно працюють з певною категорією людей, що опинилися поза увагою суспільства.

Втім є і спеціалізовані центри едвокасі, які не просто займаються дозвіллям чи навчанням інвалідів дитинства та емігрантів, але й представляють у суді права зневажених жінок, дітей та, останнім часом, чоловіків, які страждають від насилля у сім'ї. Також правозахисними можна назвати центри, де обмінюють шприци для наркоманів та надають консультаційну допомогу ВІЛ-інфікованим. До речі, якщо у місті Ітака округу Томпкінс з населенням у 30 тисяч осіб клієнтів у центрі обміну шприців менше двох десятків, то, для порівняння, у Знам'янці Кіровоградської області з таким же населенням Благодійний фонд "Повернення до життя" обслуговує більш ніж двісті осіб. Цифри говорять самі за себе: американцям теж було чому повчитися у наших спеціалістів.

Структура громадських організацій Америки дещо відрізняється від нашої, однак правозахисні, фактично, діють на таких же засадах, як і українські: два-три юристи, якщо організація діє у декількох напрямках (жінки, діти, в'язні), виконавчий директор, але головним менеджером та Правління Директорів – поважні впливові люди, які люблять інтереси організації на місцевому рівні та формують загальну стратегію розвитку НДО. Питаннями фандрейзингу і набору кадрів займається директор. Також в організації обов'язково працює мінімум два волонтери - студенти, пенсіонери - котрі виконують паперову роботу, допомагають підтримувати зв'язок із цільовою аудиторією та ЗМІ.

Часто правозахисні організації працюють у

профілактичному напрямку - лекції, заняття у школах, круглі столи і випуск брошур та бюлетенів з правилами безпечної поведінки дитини на вулиці, наприклад: "Ніхто не має права підходити до тебе торкатися тебе так, щорти відчуваєш чи боязко!" Однак переважна більшість організацій працює у так би мовити прикладній сфері: НДО мають власні притулки для тих, хто пішов з дому від жорстокого чоловіка, жінки чи іншого родича. У таких притулках людина може залишатися до трьох місяців, безкоштовно харчуватися, проходити курси психологічної реабілітації та шукати роботу і нове помешкання для того, щорби жити далі повноцінно.

Такі будинки зазвичай охороняються, однак зовні мало хто може здогадатися, щорту діє притулок. Окрім того у притулках працюють професійні психологи, психотерапевти, лікарі. Держава вважає за краще фінансувати такі громадські організації, аніж створювати бюджетні установи такого типу. Тут ми і підійшли до питання фінансування: більшість коштів правозахисні організації отримують від пожертв з боку громадян та підприємств. Певну частину субсидує держава, але є і організації, які повністю існують за кошти громади. І при цьому їх річний бюджет досягає 10-15 мільйонів доларів.

Звідки така щедрість місцевої громади?! Тут можна було б говорити про стару традицію волонтерів, про добре серце американських бізнесменів, але все дещо інакше. Демократія і справді - доля багатих націй. Американці досить добре забезпечені матеріально, щорби певну частку доходів віддавати на благодійництво. До того ж у кінці року кожен меценат отримує знижку на податки у сумі, яку він пожертвував на благодійництво.

Ось, що вразило мене і моїх колег під час стажування найбільше. Держава зацікавлена у добробуті своїх громадян. Громадяни зацікавлені у процвітанні держави. І у Сполучених Штатах Америки людина, громадська організація і держава діють на паритетних засадах взаємоповаги і розуміння. Можливо, Америка і не ідеал, але я б хотіла, щорби в Україні ситуація у третьому секторі хоч би трохи нагадувала тамтешню.

*Вікторія Талашкевич,
регіональний представник
"Фундації Прав Людини"*

WINROCK International

Winrock International - неприбуткова організація, діяльність якої спрямована на розвиток економічних можливостей людей, збереження природних ресурсів та захист навколишнього середовища в різних країнах світу. З 1992 року Winrock International співпрацює з неурядовими організаціями України у сфері захисту жіночих людських прав, попередження торгівлі жінками, розвитку жіночого лідерства, а також економічного розвитку жінок. Проекти виконуються за фінансової підтримки АМР США та Держдепартаменту США.

Проект Економічного розвитку жінок (WEE) спрямований на розвиток жіночого підприємництва в Україні. Проект працює в декількох напрямках: проводяться довго та короткострокові тренінги з ділових та підприємницьких навичок; підтримується розвиток кредитних спілок; на конкурсній основі надаються фанти неурядовим громадським організаціям, які підтримують жінок у бізнесі; через проведення громадських слухань зміцнюються жіночі організації, що працюють у напрямку економічних змін на місцевому та державному рівнях. З 1992 року Winrock співпрацює з жіночими НУО, та є засновником Жіночого консорціуму ННД-США - коаліції з 166 жіночих НУО

Проект фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) і реалізується у партнерстві з Корпусом Миру США, Корпорацією зі сприяння фермерському рухові та агробізнесу (ACD/VOCA) та Міжнародним Фондом "Відродження". У лютому 2002 року у Білорусі завершено Проект з розвитку суспільства, в рамках якого надавались гранти на виконання соціальних проектів та проводились тренінги з лідерства та основ підприємництва.

Тендерні аспекти

Тривалий час вважалося, що "жіноче питання" - вирішене, рівноправність жінок і чоловіків - досягнута. Проте в реальному житті накопичилося багато проблем. Бо не може існувати суспільство, де одна людина дискримінує іншу. Повинна бути рівновага полярних протилежностей (гендерна рівність).

Сьогодні людство вчиться врівноважувати чоловічі і жіночі якості в кожній особі. Нова епоха в нашій Україні може бути побудована тільки на фундаменті рівності статей, яка дозволить кожній

Особистості
досягти
самореалізації і
стати
рівноправними
творцями нашої
держави.

Початок
процесам

ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок, забезпечення рівноправності жінок і чоловіків у політичному, економічному житті та залучення жінок до прийняття рішень на всіх рівнях влади було покладено Організацією Об'єднаних Націй ще в 1975 р., який став міжнародним роком жінки і поворотним у розв'язанні зазначених проблем, істотного прогресу у вирішенні питання про рівноправність жінок і чоловіків було досягнуто значною мірою завдяки Найробіським стратегіям (1985 р.), Пекінській декларації та Платформі дій (1995 р.). Ці питання відображенні в документах Європейської конференції з питань рівноправності (Стамбул, листопад 1997 р.), а згодом розглядатимуться і П'ятою Всесвітньою конференцією жінок, яка відбудеться в третьому тисячолітті.

Програма грантів

Два тури Програми фантів було проведено спільно з Міжнародним фондом "Відродження" на конкурсній основі. Гранти були надані неурядовим громадським організаціям, які проводять програми економічного навчання та підтримки жінок у створенні та веденні власної справи, і які працюють в напрямку покращення умов економічної діяльності жінок та залучених до проведення громадських слухань. Організація Winrock International профінансувала 13 грантів на суму 100,000 доларів США. На початок серпня 2002 року 2258 жінок взяли участь у тренінгах за програмою, серед них 155 відкрили власну справу та 573 працевлаштувались. Нещодавно надано 8 фантів на суму 75,000 доларів США.

Досягнення Проекту економічного розвитку жінок

На січень 2003 року 1251 жінки закінчили тримісячні бізнес-курси у Центрах підтримки жіночого бізнесу.

З них 391 жінка розпочала новий або

ЗНАЙОМСТВО зблизька

розширила вже існуючий бізнес, створивши 1212 робоче місце.

364 випускниці Бізнес центрів отримали кредит у сумі \$355 463 від партнерських Кредитних спілок.

1230 жінок взяли участь у короткострокових тренінгах, з них 138 жінок розпочали власну справу, створивши 261 робоче місце, та заснували три нові кредитні спілки.

За програмою грантів вісім неурядових організацій отримали \$75 000 на виконання проектів спрямованих на підтримку розвитку жіночого підприємництва.

Було проведено 23 громадські слухання за участю 1089 представників неурядових організацій, бізнес сектору та владних структур різного рівня. На громадських слуханнях розглядалися питання туризму, оподаткування, земельний кодекс, регуляторна політика та інші. Створено 37 нових бізнес асоціації.

В партнерстві з громадськими організаціями Проект економічного розвитку жінок відкрив Центри підтримки жіночого бізнесу та підтримав кредитні спілки у шести областях: Донецькій, Харківській, Івано-Франківській, Чернігівській та Миколаївській та, нещодавно, у Криму. Центри пропонують жінкам навчання на 3-місячних бізнес-курсах. Волонтери Корпусу Миру США, що мають досвід роботи в бізнесі, працюють в Центрах і надають консультації учасницям Проекту з питань розвитку малого та середнього підприємництва. Проект економічного розвитку жінок пропонує фінансову та технічну допомогу кредитним спілкам, які є партнерами бізнес-центрів. Кредитні спілки, в свою чергу, розглядають заявки та надають кредити найбільш успішним випускницям бізнес-курсів. На початок серпня 2002 року у п'яти Центрах підтримки жіночого бізнесу 1102 жінки завершили бізнес-курси, 320 з них відкрили свій бізнес та створили 994 робочих місць, 229 жінок по закінченні навчання знайшли роботу.

Додаткову інформацію про Winrock International можна знайти на сайті www.winrock.org.ua та за адресою:

вул. Б Хмельницького 50, офіс №5,
Київ, 01030, Україна
(380 44) 238-6292, 238-6293
www.winrock.org.ua

СЛОВНИК активіста НДО

У зв'язку з тим, що сфера діяльності НДО досить нова для нашої країни, більшість людей не точно розуміють зміст деяких термінів чи понять, що позначають основні аспекти роботи громадських організацій, що, в свою чергу, призводить до плутанини та різного роду непорозумінь. Щоб запобігти цьому, ми розпочинаємо публікацію "Словника працівника НДО", в якій намагатимемось пояснити зміст основних понять та термінів.

НДО - недержавна організація;

НУО - неурядова організація;

НПО - неприбуткова організація;

- всі ці терміни-скорочення вживаються для позначення громадських та благодійних організацій - свідомо створених груп людей з метою вирішення конкретних проблем, переважно соціального характеру, не отримуючи при цьому прибутку. Іноді їх ще називають організаціями третього сектору, на відміну від двох перших секторів - державних структур та бізнесу, які складають суспільство в цілому.

ВОЛОНТЕР (з англійської мови) - доброволець. Людина, яка з власної волі на безоплатній основі віддає свій час, досвід та знання на користь інших.

ФАНДРЕЙЗИНГ (з англійської мови) - збір коштів (пожертв). Фандрейзинг - це комплекс заходів, спрямований на те, щоб зібрати необхідні ресурси для здійснення діяльності недержавних неприбуткових організацій.

МЕЦЕНАТ - особа, яка безкорисливо виділяє кошти для здійснення проектів, що особисто їй подобаються.

СПОНСОР - особа, яка виділяє кошти, розраховуючи на якусь вигоду для себе: рекламу, славу, визнання тощо.

ДОНОР - організація або установа, метою професійної діяльності якої є надання безкорисливої допомоги для реалізації соціально важливих проектів.

ФОНД - благодійна організація, яка надає допомогу певній соціальній групі.

ГРАНТ (з англійської мови) - дарунок, субсидія. Фінансово-матеріальна допомога від іноземних та вітчизняних фондів, а також від державних чи муніципальних органів влади для виконання визначеного обсягу робіт, яку не треба повертати.

ПРОЕКТ - план реалізації ідеї, а також пакет документів та звернення в донорську організацію з метою отримання допомоги, втому числі і фінансової.

БІБЛІОТЕЧКА для НДО

"Залучення фінансування з місцевих джерел для неприбуткових організацій"
(Краплич Р. - Фондація імені князів-благодійників Острозьких, м. Рівне, -2002 р., 184 с.)

Книга включає в себе: практичний посібник по роботі зі спонсорами, плануванню і проведенню кампаній зі збору коштів; поради досвідчених бухгалтерів та юристів стосовно обліку й звітності; успішні історії більш як 20 громадських і благодійних організацій України у питаннях мобілізації місцевих ресурсів для своєї ефективної діяльності.

Це перше в Україні велике видання з фандрейзингу, що може бути корисне не лише НДО, але й іншим неприбутковим установам. Незважаючи на факт поширення 1000-го тиражу, попит на цю книгу залишається дуже великим. Тому, щоб отримати книгу треба звернутись із замовленням, вказавши кількість примірників,

а також підтвердити готовність зробити благодійний внесок на підтримку видань для неприбуткових організацій, з розрахунку 20 гривень (ця сума складає собівартість тиражування однієї книги). При цьому пожертва на кожну 11 -у книгу (або 10% з кожної пожертви) залишається для потреб організації (установи), що поширює книгу.

Ваші замовлення прошу направляти на адресу:

Фундація імені князів-благодійників Острозьких
вул. Київська 36 (9 поверх)
м. Рівне 33027

e-mail: pbof@vrc.rv.ua

Благодійні пожертви на підтримку видання прохання перераховувати Фондації імені князів-Благодійників Острозьких на: Р/р в РФАППБ "Аваль" 26002212, МФО 333227, код ЗКПО 22583870 або р/р в Ощадбанку 260093014407, МФО 333368, код ЗКПО 22583870 з поміткою "На видавничу програму"

Імена жертводавців, які внесуть понад 1000 гривень обов'язково будуть опубліковані не лише в журналі "Вісник", але й у книгах, які виходять за фінансової підтримки Фондації імені князів-Благодійників Острозьких.

У разі виникнення будь-яких запитань, прошу звертатися до Ольги Левосюк за телефоном (0362) 29-06-74 або e-mail: pbof@vrc.rv.ua

БІБЛІОТЕЧКА для НДО

"НДО-Інформ" (Кіровоград, ЦПТІ, ІСКМ, -1999-2003)

ІСКМ видає щомісячний бюлетень "НДО-Інформ", у якому подається інформація про роль НДО в Україні та за її межами, про основні принципи існування цих організацій, про позитивний досвід та перспективи.

Для того, щоб безкоштовно отримати примірник бюлетеню, необхідне надіслати на поштову адресу ІСКМ офіційний лист-запит з печаткою організації.

Поштова адреса: ІСКМ, а/с4/30,
М.Кіровоград, 25006, Україна.

КОНКУРСИ

КОНКУРС НА НАДАННЯ МАЛИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ГРАНТІВ ЖІНОЧИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ

Український Жіночий Фонд оголошує конкурс на надання малих операційних грантів жіночим організаціям. Мета конкурсу: підвищення ролі українських жіночих громадських організацій і створення сприятливого клімату для активної участі жінок у суспільному житті країни.

Завдання конкурсу: підтримка інституційного розвитку жіночих організацій, стимулювання їх професіоналізації та надання можливості самовдосконалюватись.

Підтримуватимуться практичні, сфокусовані, конкретні проекти з різної тематики. Пріоритети щодо тематики проектів не обмежені.

Учасники конкурсу: жіночі неурядові організації. Особлива увагу приділятиметься проектам регіональних жіночих організацій. В конкурсі можуть також брати участь новостворені жіночі організації.

Перевага надаватиметься проектам, які матимуть:

- чітко визначену мету та детально розроблений план реалізації проекту;

- реальні, послідовні і чітко визначені очікувані результати від реалізації проекту; вплив на розвиток громади, в якій працює організація.

Увага! Український Жіночий Фонд не надає фінансування на сплату зарплатні працівників та працівникам організації.

Максимальний розмір гранту - 2000 доларів США. Термін реалізації проекту - 6-12 місяців.

Заявки на участь у конкурсі подаються не менше ніж за місяць до початку реалізації проекту. Рішення про надання гранту приймається Експертною комісією впродовж 1 місяця з дня подачі його до УЖФ.

Просимо звернути увагу: розглядаються лише оригінали проектів (з підписами і печаткою). Надіслані факсом та електронною поштою проекти до розгляду не беруться;

- некомплектні проекти, а також ті, що надійдуть до Фонду менше ніж за місяць до початку реалізації, не розглядатимуться;
- подані на конкурс матеріали не повертаються та не рецензуються;
- про результати конкурсу претенденток повідомлять письмово;
- остаточне рішення Фонду щодо проекту перегляду не підлягає;

НДО-Інформ

№4(16) квітень 2003

- причини відмови у підтримці проекту не повідомляються.

Проекти надсилати поштою за адресою: вул. Артема, 24Б, Київ, 04053

Контактна особа:

Олеся Бондар, координатор програми

Ел. пошта: uwf@uwf.kiev.ua

Джерело : Український Жіночий Фонд

Додатки : Аплікаційна форма

(Smallgrants_application_2003.doc,29 Kb).

МІЖНАРОДНИЙ ФОНД "ВІДРОДЖЕННЯ"

Мета програми - сприяти утвердженню та реалізації принципів свободи слова, підтримувати становлення та розвиток незалежних і професійних ЗМІ в Україні.

Підтримка обмінів та стажувань"

Мета конкурсу - сприяння обміну досвідом у галузі менеджменту шляхом організації стажувань у відомих закордонних ЗМІ, створення умов для співпраці українських працівників ЗМІ із закордонними партнерами. Учасники конкурсу: працівники ЗМІ, громадські організації.

Пріоритети конкурсу: надання можливості ознайомитися з кращими зразками управління та організації діяльності західних ЗМІ; налагодження зв'язків між міжнародними та українськими журналістськими об'єднаннями.

Програма підтримує індивідуальні та групові поїздки працівників ЗМІ України за кордон для участі у стажуваннях, конференціях, семінарах тощо. Обов'язковою умовою є наявність іменного запрошення від організаторів (бажаним є переклад запрошення українською мовою). Гранти надаються тільки неприбутковим громадським організаціям на повне / часткове покриття дорожніх витрат, придбання віз, реєстраційні внески, проживання.

Загальний бюджет конкурсу - 30 000 доларів США.

Максимальний розмір очікуваного від МФВ фінансування - до 1 500 доларів США з розрахунку на одного учасника.

Конкурс діє впродовж року.

Проект подається у паперовому та електронному вигляді мінімум за 6 тижнів до дати поїздки. Про результати розгляду проектів аплікантів повідомлять упродовж 2 тижнів після подання проекту.

Зверніть увагу! Програма ЗМІ не надає

НДО-Інформ

№4(16) квітень 2003

грантів на стипендії для навчання.

Проекти надсилати поштою за адресою:
Конкурс "Підтримка обмінів та стажувань",
Відділ управління проектами, Міжнародний фонд "Відродження", вул. Артема, 46, Київ, 04053.

Фонд офіційно підтверджує факт отримання проектів листом, який надсилається аплікатам упродовж 7 днів із моменту отримання кореспонденції.

Просимо звернути увагу:

- розглядаються тільки оригінали проектів (з підписами і печаткою)
- МФВ не надає фантів політичним партіям, релігійним громадам та приватним
- (фізичним) особам
- подані на конкурс матеріали не повертаються та не рецензуються
- про результати конкурсів учасників
- повідомляють письмово
- остаточне рішення Фонду щодо проекту або заявки перегляду не підлягає причини відмови у підтримці проекту не повідомляються.

Інтернет:

<http://www.irf.kiev.ua/ukr/programs/cs/media>

Офіс програми: Київ, Бехтеревський пров., 13-а, кім. №5

Поштова адреса:

Програма "Засоби масової інформації"
Міжнародний фонд "Відродження"
вул. Артема, 46, Київ, 04053, Україна

На електронний список розписки програми "Засоби масової інформації" Ви можете підписатися через веб-сторінку МФВ [http://www.irf.kiev.ua/cgi-bin/lwgateukrrrrr/IRF_MASSMEDIA].

Комплект інформаційних матеріалів та аплікаційні форми за конкурсом можна отримати [зокрема, звичайною поштою, попередньо надіславши Ваш запит менеджерів відповідної програми] за адресами:

- в офісах МФВ: [1] вул. Артема, 46, м. Київ, 04053 | [2] Бехтеревський пров. 13-а, м. Київ, 04053
- на звідній веб-сторінці всіх оголошених
- МФВ конкурсів [www.irf.kiev.ua/ukr/compet] о рубрика "Конкурси"
- на веб-сторінках активних програм МФВ [www.irf.kiev.ua/ukr/programs] рубрика "Програми"
- у регіональних представників МФВ

КОНКУРСИ

КОНКУРС СТАТЕЙ "БІЖЕНЦІ ТА ВИГНАНЦІ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ"

З нагоди Всесвітнього дня біженця (20 червня 2003 року) Представництво Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні оголошує конкурс статей за темою "Біженці та вигнанці в історії України". Конкурс має на меті дослідити долі відомих українських політичних діячів, визначних борців за незалежність України, дисидентів, що були змушені через свої погляди жити у вигнанні.

Умови конкурсу та вимоги до статей:

Учасники: студенти та випускники Вузів будь-яких спеціальностей, молоді спеціалісти та аспіранти.

Обсяг: не повинен перевищувати 5 сторінок А4 (але може бути меншим), через один інтервал, MS Word.

Мова: українська або російська або англійська - на вибір та за бажанням автора У конкурсі візьмуть участь статті, які надійдуть до Представництва УВКБ ООН до 1 червня 2003 року.

До 15 червня журі визначить найкращі 5 статей і повідомить їх авторів про перемогу. УВКБ ООН відзначить 5 переможців пам'ятними подарунками та опублікували 5 найкращих статей в інформаційному бюлетені УВКБ ООН. Автору найкращої статті буде запропоновано право публікації у спеціалізованому журналі "Біженці", що видається штаб-квартирою УВКБ ООН 10 мовами та розповсюджується майже у 180 країнах світу.

5 переможців будуть запрошені на офіційну церемонію презентації статей та нагородження учасників, що відбудеться у 20-х числах червня 2003 року у м. Київ (про точні дату, час та місце проведення церемонію буде повідомлено заздалегідь). У цьому заході братимуть участь представники законодавчої влади та центральних органів виконавчої влади України, а також УВКБ ООН та інших міжнародних організацій.

Статті надсилайте на:

info@verum-intl.com або на поштову адресу: вул. Січневого повстання 32-а Київ, 01015 для Наталії Прокопчук з поміткою "Конкурс УВКБ "ООН/VERUM"

Обов'язково вкажіть свої данні, адресу, контактний телефон та/або адрес електронної пошти. Консультацію можна отримати за телефоном у Представництві Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні, запитуйте Помічника з питань громадської інформації Наталію Прокопчук тел. (044) 573-9686